

مجله‌ی سیاست دفاعی

سال بیست و چهارم، شماره‌ی ۹۵، تابستان ۱۳۹۵

بررسی آسیب‌های امنیتی مناطق کردنشین شمال غرب کشور در مقابل تهدیدات آمریکا

غلامرضا علاماتی^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۱/۱۹

تاریخ تأیید مقاله: ۱۳۹۵/۰۳/۳۰

صفحات مقاله: ۱۹۱ - ۲۲۱

چکیده:

آسیب‌شناسی به معنای شناخت و بررسی علل پیدایش نابسامانی‌ها و انحرافات، شناخت اشکالات و ایراداتی که بر باورها، آگاهی و دانش و رفتار و کارکرد صورت می‌گیرد، می‌باشد. از این رو، با شناخت آسیب‌ها و تشخیص مشکلات می‌توان از بروز بحران‌های داخلی و خارجی پیشگیری نمود. در صورتی که آسیب‌ها از نظر کمی و کیفی افزایش یابد، ممکن است به تهدید امنیتی تبدیل شود.

در این مقاله سعی شده است آسیب‌های امنیتی مناطق کردنشین شناسایی و راهبردهای مقابله تنظیم گردد. نوع تحقیق کاربردی و روش آن توصیفی - تحلیلی (پیمایشی) می‌باشد.

* * * * *

واژگان کلیدی

آسیب‌شناسی امنیتی مناطق کردنشین، بحران‌های داخلی و خارجی، علل پیدایش نابسامانی‌ها و انحرافات، آرایش سیاسی - نظامی منطقه‌ی غرب آسیا (خاورمیانه)، تهدیدات آمریکا.

۱ - استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مقدمه

آمریکا از زمان پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل برهم خوردن آرایش سیاسی نظامی منطقه‌ی غرب آسیا (خاورمیانه) و از دست دادن منافع خود، دخالت مستقیم در منطقه‌ی غرب آسیا به خصوص در کشور ایران را سرلوحه برنامه خود قرار داده است و در این راستا، سناریوهای مختلفی در ابعاد سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به صورت آشکار و پنهان ترسیم نموده است و با بهره‌گیری از جریان‌های قومی و مذهبی در کشور سعی دارد، با برانگیختن قوم‌گرایان و ناسازگاری‌های ناآرامی و شورش را فراهم آورد، چون سیاست دولت‌های استعماری جنگ در خانه دیگران و صلح در خانه خود است. این دخالت‌ها به انحاء مختلف شکل ظاهری به خود گرفته و با تشویق‌های زبانی، حمایت پنهانی کمک نظامی به مخالفان نظام همراه بوده است. بنابراین، با توجه به ریشه‌های داخلی ناسازگاری، این تحریک‌ها، محیط را برای رشد و نمو ناسازگاری‌ها آماده کرده و دشمنان با علم به این نقاط ضعف به سهولت از آن استفاده می‌کنند که برای امنیت ملی خطرساز است.

بیان مسأله

توزیع جغرافیایی اکراد، در میان پنج کشور منطقه‌ی غرب آسیا (ترکیه، عراق، ایران، سوریه و ارمنستان) از موارد استثنایی نقشه‌های قدرت‌های سلطه‌گر در پایان جنگ جهانی اول است. این پراکندگی موجب گردید تا هرگاه در داخل یکی از واحدهای سیاسی دارای اقلیت کرد، اختلافی بین آنها و حکومت‌های مرکزی رخ دهد، به طور طبیعی بقیه دولت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و این عمل دولت‌های مذکور را به عکس‌العمل وا می‌دارد. (مدنی، ۱۳۵۷، ۱۴۳)

با پیروزی انقلاب اسلامی، فعالیت احزاب و گروه‌های متعارض جمهوری اسلامی ایران در مناطق کردنشین شدت گرفت و استان‌های آذربایجان غربی، کردستان و کرمانشاه تحت حمایت‌های دولت‌های غربی و عراق به سازماندهی مجدد و فعالیت‌های مسلحانه خود علیه نظام پرداختند، اما با رشادت و ایثار رزمندگان اسلام و تقدیم هزاران شهید این منطقه تا حدودی روی آرامش را به خود دید، ولی به دلیل وجود آسیب‌پذیرهای متعددی که در مناطق کردنشین وجود دارد، هم‌چنان که این

منطقه مورد توجه آمریکایی‌ها که در تعارض جدی با ایران قرار دارند، می‌باشد. علاوه بر این، با توجه به تحولات ایجادشده در کردستان عراق از لحاظ فکری، اندیشه قومیت‌گرایی در ذهن کردهای ایران تقویت گردیده است، در بعد فرهنگی موضوع تفرقه اعتقادی و مذهبی بین شیعه و اهل تسنن و رواج ابتذال فرهنگی، در بعد سیاسی وجود احزاب سیاسی و ضدانقلاب معارض همیشه دست‌آویز نیروهای بیگانه بوده است و آمریکایی‌ها سال‌هاست نظریه‌ی فشار از بیرون و تنش از داخل کشور را تئوریزه نموده‌اند و از ضدانقلاب مسلح که در کنار مرزهای ما قرار دارد، در جهت اجرای طرح‌های خود استفاده می‌کنند. در بعد اجتماعی تعصبات قومی قبیله‌ای به‌عنوان حربه مهمی در دست مخالفان نظام در ایجاد بهانه‌ها و مطالبات نابجا، همواره دولت را به چالش کشانده است. در بعد اقتصادی شاخص نرخ بیکاری تورم شدید، پائین بودن درآمد سرانه، قاچاق کالا از جمله آسیب‌پذیری‌های دیگری است که از نظر امنیتی بسیار خطرناک و تهدیدآمیز است.

با توجه به مطالب بیان شده، عوامل و فاکتورهای متعددی در حوزه امنیتی اثرگذار هستند که باید وضعیت موجود آن با وضعیت مطلوب در ابعاد و لایه‌های مختلف مورد مطالعه قرار گیرد و با شناسایی فاصله وضع موجود و مطلوب عوامل خطر ساز تعیین و با تحلیل عوامل تهدید، ضعف، قوت‌ها و فرصت‌ها مورد استفاده قرار گیرند و روش‌های مقابله و درمان به‌دست آید. در این مقاله به دنبال پیدا کردن آسیب‌های امنیتی مناطق کردنشین جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف در مقابل تهدید آمریکا و رسیدن به راهبردهای مناسب مقابله می‌باشیم.

اهمیت و ضرورت

امنیت از اساسی‌ترین نیازهای بشر است و دولت‌ها برای تأمین این نیاز همواره امنیت ملی را اولویت نخست سیاست‌گذاری داخلی و خارجی خود قرار می‌دهند. امنیت ملی مقوله‌ای پیچیده و چندبعدی است و مؤلفه‌های فراوانی دارد که از مسائل داخلی و خارجی متأثر می‌شود. هر کشور با توجه به ویژگی‌های ژئوپلیتیکی و جمعیتی خود با تهدیدات، فرصت‌ها، ضعف‌ها و قوت‌هایی روبروست که باید با شناخت آنها به درک مسائل مهم و ضروری بپردازد. مطالب ذیل اهمیت و ضرورت پرداختن به موضوع مقاله را بیان می‌نماید:

- ۱) بهره‌برداری از ویژگی‌های جغرافیای طبیعی و انسانی مناطق کردنشین با توجه به هم‌مرز بودن با کشورهای همسایه؛
- ۲) درک و فهم یکسان و مشترک برای اداره‌کنندگان محیط امنیتی در منطقه کردنشین؛
- ۳) شناخت گسل‌ها و شکاف‌های مؤلفه‌های محیط داخلی که قابلیت پیوند با عوامل محیط خارجی را اداراست؛
- ۴) کم کردن میزان تأثیر و نفوذ دشمن در لایه‌های زیرین جامعه در منطقه کردنشین.

اهداف تحقیق:

- ۱) دستیابی به آسیب‌های امنیتی مناطق کردنشین در مقابل تهدیدات آمریکا و ارائه راهبرد مناسب جهت کاهش آسیب‌پذیری‌های داخلی در برابر تهدیدات آمریکا؛
- ۲) شناخت ضعف‌ها، قوت‌ها، تهدیدها و فرصت‌های مناطق کردنشین در مؤلفه‌های مختلف مقابله با تهدیدات آمریکا.

سؤال اصلی

آسیب‌های امنیتی جمهوری اسلامی ایران در مناطق کردنشین در مقابل تهدیدات آمریکا چیست؟ و بهترین راهبردهای مقابله با تهدیدات آمریکا در مناطق کردنشین چه می‌باشد؟

سؤالات فرعی

- ۱) آسیب‌پذیری فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی مناطق کردنشین در بعد امنیتی در مقابل تهدیدات آمریکا چیست؟
- ۲) عمده‌ترین تهدیدات، ضعف‌ها، قوت‌ها و فرصت‌های مناطق کردنشین در مقابله با تهدیدات آمریکا کدام است؟

جمع‌بندی سوابق و مطالعات اکتشافی:

در مطالعات صورت گرفته در کتاب‌ها و اسناد و مدارک مورد مطالعه به صورت پراکنده به مباحثی مانند جغرافیای انسانی، طبیعی، تدابیر، اهداف و سیاست‌های اجرایی در بخش‌های اقتصادی، اطلاعاتی، امنیتی، فرهنگی و اجتماعی سیاسی در مناطق غرب کشور پرداخته شده است و عمدتاً این مطالب با نگاه به بحران‌های داخلی به رشته تحریر درآمده است. بنابراین، آنچه که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود و آن را از سایر پژوهش‌های صورت گرفته، متمایز می‌نماید. بررسی ارتباط آسیب‌های داخلی با تهدیدهای متصور آمریکا در مناطق کردنشین است که هیچ‌کدام از پژوهش‌های قبلی به آن پرداخته‌اند.

جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه عبارت است از همه اعضای واقعی یا فرضی که علاقه‌مند هستیم، یافته‌های پژوهشی را به آنها تعمیم دهیم و لازمه نمونه‌گیری دقیق، در تعریف جامعه مورد نظر است. (خورشیدی، ۱۳۸۱، ۱۳۲)

جامعه آماری در این تحقیق شامل تعدادی از مسئولان کشوری و استانی شامل استاندار، فرماندار، مسئولان سیاسی، اساتید دانشگاهی خبره و آشنا به منطقه و تعدادی از فرماندهان، خبرنگاران و صاحب‌نظران در ستاد کل نیروهای مسلح، سپاه پاسداران و نیروی انتظامی است که حدوداً ۵۰ نفر محاسبه می‌شود و از روش نمونه‌گیری هدفمند purposeful sampling یعنی تمام شمار استفاده شده است. نمونه‌گیری هدفمند شیوه‌ای از نمونه‌گیری است که در آن افرادی برای پژوهش انتخاب می‌شوند که با توجه به اهداف تحقیق، اطلاعات غنی داشته باشند. (گال، بورک و گال، ۲۰۰۳، ترجمه نصر و همکاران، ۱۳۸۴)

نوع، روش و شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

نوع تحقیق کاربردی و روش آن توصیفی، تحلیلی (پیمایشی) است. در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده و پاسخ‌گویی به سؤالات از روش‌های تجزیه و تحلیل کمی و کیفی استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده که از طریق پرسش‌نامه به دست

آمده‌اند، از شاخص‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. از شاخص‌های آمار توصیفی در تهیه جداول فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار نظرات پاسخ‌گویان و آنالیز واریانس جامعه استفاده شده است. از آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی و از ماتریس‌های مقایسه‌ای زوجی برای وزن‌دهی به عوامل استفاده می‌شود و برای احصاء این عوامل از طریق محاسبه آلفای کرونباخ توسط نرم‌افزار Spss استفاده شده است.

مبانی نظری تحقیق

آسیب‌شناسی

شناخت و درک آسیب: واژه آسیب‌شناسی^۱ به مطالعه و بررسی علل پیدایی نابسامانی‌ها و انحرافات، شناخت اشکالات و ایراداتی که بر باورها، آگاهی و دانش و یا عملی در رفتار، کارکرد، ساختار وارد می‌شود، و یا ممکن است وارد گردد، می‌پردازد و از آن جهت، مفید و مؤثر است که زمینه شناخت و تشخیص دردها برای پیشگیری از بروز نابسامانی‌ها و نارسایی‌ها و تجویز درمان فراهم می‌آورد. (میری آشتیانی، ۱۳۸۲، ۱۹)

معمولاً آسیب در مقابل تهدید به کار می‌رود و از یک جهت به تمایز داخلی یا خارجی بودن این دو توجه می‌شود. در این فرض، آسیب، نقایص و ضعف و مشکلات درونی و ساختاری محیط مفروض را دربر می‌گیرد و تهدید، خطرات بیرونی نسبت به محیط می‌باشد. (بوزان، ۱۳۸۷، ۱۳۶)

از جهت دیگر آسیب و آسیب‌پذیری یک سیستم از نظر کمی و کیفی در حد یک تهدید جدی تلقی نمی‌گردد. بنابراین، ممکن است گسترش آسیب‌ها به تهدید امنیتی تبدیل شود. (شریف، ۱۳۸۳، ۴۳)

۱ - آسیب‌شناسی (Patho loy) مأخوذ از ریشه یونانی Patho به معنای رنج، محنت، احساسات و غضب و به معنای شناخت است. در علوم پزشکی مبحث مطالعه علت بیماری‌ها، علائم به خصوص مرض، انحراف از حالت طبیعی و تغییرات حاصله در کارکرد اعضا و اجزای منظومه‌های زیستی و انسانی است.

تهدیدات خارجی با آسیب‌های داخلی رابطه مستقیم دارند؛ یعنی هرچه درجه آسیب یا آسیب‌پذیری بالاتر باشد، احتمال وجود تهدیدات نیز افزایش می‌یابد؛ زیرا این یک قاعده منطقی است که دشمن به نقطه‌ای حمله می‌کند که احتمال ورود خسارت و صدمه در آن نقطه بالا باشد. (ره پیک، ۱۳۸۷، ۱۰۹)

امنیت: امنیتی یکی از این مفاهیم کلیدی جامعه بشری است. تمامی حاکمیت‌های سیاسی در جهان برای اداره جوامع خود بحث تأمین امنیت را در رأس برنامه‌های خود قرار می‌دهند. (معین، ۱۳۷۶، ۳۵۵) امنیت مطابق رویکرد تحلیل گفتمانی در قالب دو معنای کلی قابل بررسی است:

الف) امنیت به مثابه وضعیتی که در آن یا تهدید متوجه منافع بازیگر نیست و یا در صورت وجود تهدید، بازیگر از توان و امکان مدیریت آن برخوردار است (رویکرد سلبی).

ب) امنیت به مثابه وضعیتی که در آن بین خواسته‌های شهروندان با کار ویژه‌های نظام سیاسی نسبی متعادل وجود دارد، به گونه‌ای که در آن شهروندان رضایت‌مندی ایجاد می‌کند. (افتخاری، ۱۳۸۰، ۳۱-۱۴)

تعریف تهدید

تعریف دقیق از تهدید به دلیل چندوجهی بودن و ارتباطش با امنیت ملی، منافع ملی، اهداف و راهبرد، پیچیده و مشکل است. بنابراین، صاحب نظران به تناسب نگرش به تهدید و ادراکشان از آن، تعریفی ارائه نمودند. تهدید در لغت به معنای بیم دادن ترساندن و عقوبت دادن است. (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۴، ۱۳۴-۱۳۲) تهدید به مثابه یک پدید امنیتی را «ریچارد المان» چنین تعبیر می‌کند، «رفتار یا مجموعه‌ای از اقدامات که برای زندگی یک بازیگر ایجاد خطر نموده و دامنه گزینه‌های انتخابی او را محدود می‌کند. (افتخاری، ۱۳۸۵، ۲۷)

رویکردهای امنیتی و تهدیدشناسی

تهدید در مکتب کپنهاک: این مکتب بجای تبیین مفهوم امنیت بر اساس قدرت، به تبیین مفهوم امنیت بر اساس تهدید می‌پردازد. بر این اساس، امنیت عبارت از رهایی از تهدید است.

(عبدالله‌خانی، ۱۳۸۳، ۱۳۵) از نظر مکتب کپنهاگ^۱ شناسایی امنیت ملی صرفاً پس از درک معقول از ماهیت تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها امکان‌پذیر است. هم‌چنین فقدان امنیت و یا وجود ناامنی، بازتاب، ترکیبی از تهدیدها و آسیب‌پذیری‌هاست. (بوزان، ۱۳۸۷، ۱۳۶-۱۳۷) در مکتب کپنهاگ بر خلاف مطالعات سنتی امنیت، تهدید را در پنج حوزه نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی مورد توجه قرار می‌دهد. (بوزان، ۱۳۷۸، ۱۴۱)

تهدید در مطالعات امنیتی جهان سوم: مبنای تجزیه و تحلیل امنیت ملی در مطالعات امنیتی جهان سوم^۲ بر پایه سه مؤلفه اساسی محیط امنیتی^۳ ابعاد سخت‌افزاری امنیت^۴ و ابعاد نرم افزاری امنیت^۵ قرار دارد. در این چارچوب محیط امنیتی محل رویش و پیدایش تهدیدات و فرصت‌ها و زیرمجموعه‌های مربوطه می‌گردد. (آذرواین مون، ۱۳۷۹، ۵)

شاخص‌های سنجش تهدید: با پیچیدگی زندگی اجتماعی، شناخت تهدیدات نیز به دو دلیل عینی و ذهنی بودن تهدیدات و دیگری میزان جدی بودن تهدید پیچیده شده است و به همان شدت ارزیابی و سنجش تهدید نیز سخت و حائز اهمیت فراوان است. (بوزان، ۱۳۷۸، ۱۶۴-۱۶۵) دکتر افتخاری در کتاب کالبد شکافی تهدید دو نوع شاخص سنجش تهدید را ارائه می‌نماید: شاخص‌های درونی و شاخص‌های بیرونی که دارای مظاهر خارجی قابل مشاهده، عینی و قابل اندازه‌گیری شامل عمق تهدید، دامنه تهدید، زمان تهدید، مکان تهدید، قدرتمندی تهدید و در گرو موقعیت تهدیدات می‌باشد. (افتخاری، ۱۳۸۵، ۱۱۴)

۱ - Copenhag school

۲ - Third World Security Studies

۳ - Security Wnvironment

۴ - Hard Security

۵ - Soft Securty

مطالعات محیطی و یافته‌ها:

جغرافیای مناطق کردنشین

مناطق کردنشین محل زندگی مردم در شمال غرب کشور واقع شده است که به لحاظ ویژگی کوهستانی و زندگی بر مبنای نظام عشیره ایلی است. این منطقه به لحاظ موقعیت کوهستانی پیچیده و عدم وجود معابر و محورهای ارتباطی و پشتیبانی و آمادی برای عملیات نظامی و امنیتی مشکل می‌باشد. (صفوی، ۱۳۷۸، ۱۱۶) این منطقه در مجموع دارای ۱۳۹۹ کیلومتر مرز مشترک با کشورهای ترکیه (۴۸۶ کیلومتر)، ارمنستان (۴۰ کیلومتر)، آذربایجان (۹۵ کیلومتر) و عراق (۷۷۸ کیلومتر) که ۲۳۸ کیلومتر در استان آذربایجان غربی، ۲۲۰ کیلومتر در استان کردستان، ۳۲۴ کیلومتر در استان کرمانشاه می‌باشد. از نظر عملیاتی مناطق کردنشین مورد مطالعه به پنج منطقه شمالی، منطقه مرکزی شمال، منطقه مرکزی شرقی، منطقه مرکزی و منطقه جنوبی تقسیم گردیده است.

مداخله‌گرایی آمریکا در منطقه

یکی از شاخص‌های قدرت ملی کشورها را می‌توان میزان تأثیرگذاری و مداخله‌گرایی در حوزه منطقه‌ای و بین‌المللی دانست. آمریکا از الگوی یاد شده در برخورد با کشورهای خاورمیانه و هم‌چنین ایران استفاده نموده است. (متقی، ۱۳۸۵، ۵) تمامی اسناد دفاعی و امنیتی آمریکا بیانگر آن است که آنها تلاش دارند تا حوزه‌های نفوذ خود را به حوزه‌های سرزمینی کشورهای خاورمیانه از جمله جمهوری اسلامی ایران گسترش دهند. (متقی، ۱۳۸۵، ۶) در سند امنیت ملی آمریکا که در مارس ۲۰۰۶ منتشر گردید؛ آنها بر این اعتقادند که: «آمریکا با هیچ چالشی بزرگ‌تر از چالش ایران مواجه نمی‌باشد.» (متقی، ۱۳۸۵، ۱۱۴)

موضوع امنیت برای هر کشور از موضوعات حیاتی آن کشور می‌باشد که در اولویت همه امور می‌باشد. در مناطق کردنشین بحث امنیت یکی از بحث‌های اصلی بوده و از زمان پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی همواره دست‌خوش تحولات بوده و وضعیت جغرافیایی، سیاسی و فرهنگی منطقه مورد سوءاستفاده اجانب و گروه‌های سیاسی داخلی قرار گرفته است.

حرکت‌های خزننده و سیاسی که در منطقه صورت می‌گیرد، توسط استکبار جهانی، اشرار و ضدانقلاب و جریان‌های سیاسی معاند داخلی مورد حمایت است. (مجیدی، ۱۳۸۸، ۳۰)

سیاست‌های آمریکا و احیای کردستان بزرگ: احیای طرح استعماری کردستان بزرگ، استفاده ابزاری از گروهک‌های ضد انقلاب به منظور ایجاد ناامنی، سازماندهی، حمایت سیاسی و رفع محدودیت از فعالیت‌های گروهک‌های ضد انقلاب در عراق و عقبه‌سازی در آن سوی مرزها برای: الف) تحریک و مهیا نمودن شرایط مناسب برای طرح مسأله قومیت کردی، اختلافات مذهبی و حمایت از فرقه ضاله وهابیت به منظور ایجاد زمینه اختلاف‌های داخلی؛ ب) حمایت و ایجاد انسجام داخلی بین گروهک‌های ضد انقلاب داخل و خارج و متحد نمودن آنها در پاره‌ای از اهداف. (مجیدی، ۱۳۸۷، ۱۴۴-۱۴۵)

قاچاق هدایت‌شده‌ی سلاح و کالا

آمار و ارقام موجود در گسترش فعالیت قاچاقچیان در بعد امنیتی و فرهنگی بیانگر این واقعیت است که در مناطق کردنشین قاچاق از بعد معیشتی مردم خارج و شکل سیاسی، امنیتی به خود گرفته است. امروزه قاچاق با سود سرسام‌آور و به صورت شبکه‌بندی شده در خارج از مرزها و در داخل مرزها صورت می‌پذیرد.

از طرف دیگر، با برنامه‌ریزی استکبار جهانی و هم‌پیمانانش در راستای تهاجم فرهنگی به کشور به حمایت از قاچاقچیان مشروبات الکلی و نوارهای مبتذل پرداخته و خسارت‌های وارده به شبکه‌های قاچاق را جبران می‌نمایند و هیچ‌گونه محدودیتی نیز در آن سوی مرز ندارند. در بعد امنیتی علاوه بر همکاری قاچاقچیان با ضدانقلاب، اقدامات جاسوسی و وارد کردن اسلحه و مهمات را به صورت عمده هدایت می‌کند و تمایل گروه‌های سیاسی داخلی، اقوام، عشایر، سارقان مسلح و غیره... را به دنبال دارد و از همه مهم‌تر مسلح شدن افراد معاند و ضدانقلاب زمینه‌های ناامنی را به وجود آورده است که مورد حمایت و هدایت آمریکا می‌باشد. (مجیدی، ۱۳۸۷، ۲۴-۲۹)

وضعیت سیاسی کردستان عراق و تأثیر آن بر مناطق کردنشین ایران

در تاریخ، کردها زمانی که حکومت مرکزی ضعیف بوده است، سر به شورش گذاشته و یا زمانی که عنصر خارجی قصد به هم ریختن اوضاع کشوری را داشته است، کردها همراهی کرده‌اند. بنابراین، دو موضوع بسیار مهم و تأثیرگذار بر ایران عبارتند از:

الف) تقویت ذهنیت همراهی و همسویی با قدرت فرمانطقه‌ای برای تحقق اهداف در سرزمین خود؛ ب) تقویت قومیت‌گرایی. (مسجدی و فروزنده، ۱۳۸۸)

کردهای عراق با ایران ارتباط داشته و همکاری اطلاعاتی می‌نمایند. گاهی به ایران برای سرکوب ضدانقلاب و زمانی هم به ترکیه چراغ سبز نشان می‌دادند و هم‌چنین گروه‌های مخالف را هم تحت حمایت خود حفظ می‌کنند، در شرایط فعلی ۹۲ انجمن‌های مردم‌نهاد^۱ بین‌المللی در کردستان عراق حضور دارند؛ یعنی حداقل بیست سازمان اطلاعاتی در کردستان عراق رفت و آمد دارند که از نظر امنیتی تأثیر زیادی بر امنیت جمهوری اسلامی ایران دارد. (همایش تخصصی بررسی چالش‌های امنیتی در شمال‌غرب، ۱۳۹۰)

تهدیدات جریان‌ات سلفی و القانده در مناطق کردنشین

تهدیدات متصور گروه‌های سلفی در ایران

۱) جذب و به‌کارگیری عناصر سنی تندرو و افراطی و سازماندهی آنها در سازمان القانده؛ ۲) توسعه فعالیت از کردستان و آذربایجان غربی به کلیه مناطق مرزی ایران؛ ۳) قرابت‌های قومی، زبانی، مذهبی مردم مناطق کردی با آنها و گسترش تفکر وهابیت در مناطق سنی‌نشین و رواج تفکر و القانات القاعده در ایران؛ ۴) قاچاق سلاح و مهمات و مواد انفجاری؛ ۵) حضور فیزیکی در داخل منطقه و ایجاد ناامنی در روستاها و شهرهای مرزی و حتی عمق کشور و انجام عملیات‌های انتحاری، انفجار، ترور، حمله به مقر و گروگان‌گیری در سطح وسیع در تمام استان‌های سنی‌نشین کشور. (معاونت اطلاعات فرماندهی سپاه حفاظت، ۱۳۸۸، ۴۰)

۱ - N.G.O

گروه‌های مذهبی تندرو و افراطی سلفی در منطقه

الف) کتائب القاعده: این گروه عضو شاخه نظامی و کردی القاعده است و چند گروهان و چند گروه دارند، از بوکان تا جوانرود گسترش دارند و دارای ایده ضدشیعه و شافعی و ضدنظام جمهوری اسلامی ایران است و ترکیب افراد آن ایرانی و عراقی هستند.

ب) انصارالسنه القاعده (انصار اسلام): بخشی از نیروهای حزب حرکت اسلامی کردستان عراق است و مبارزه علیه اقلیم کردی و آمریکا را بر عهده دارند، به صورت مخفی در منطقه پاره، بوکان و سقز گسترش دارند، افراد این گروه سلفی ایرانی و عراقی هستند و دارای یک گروهان نیروی مسلح هستند. (معاونت اطلاعات فرماندهی سپاه حفاظت، ۱۳۸۸، ۳۹)

ج) سلفیت جهادی سنندج (استشهادیون): این گروه جوانان تندرو انشعاب از کتائب هستند که اقدامات تروریستی مانند بمب‌گذاری، سرقت مسلحانه، حمله به مقرها را در کردستان انجام می‌دهند و تعداد ۲۷ عضو دارند و در حال جذب نیرو هستند.

تهدیدات گروهک‌های کردی الحادی مسلح

بر اساس آخرین بررسی‌ها و اخبار و اطلاعات دریافتی تعداد ۱۳ گروهک الحادی مسلح با استقرار در خاک عراق و برخورداری از حمایت سرویس‌های جاسوسی استخبار جهانی علیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت دارند.

حزب کوموله کردستان: این حزب دارای مشی مبارزه مسلحانه است و هدف این گروهک براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران و خواستار استقرار حکومت فدراتیو و سوسیالیستی با تأکید بر مطالبات قومی مردم کردستان است و از حمایت مادی و معنوی اتحادیه میهنی کردستان برخوردار است و با راه‌اندازی و هدایت هسته‌های مخفی در داخل کشور به تبلیغ و جذب نیرو می‌پردازد. در مجموع، به دلیل اختلافات به شش شاخه منشعب شده‌اند که بین ۶۰۰-۵۰۰ نفر عضو دارند و در اردوگاهی واقع در روستای زرگوزله از توابع شهر سلیمانیه عراق مستقر هستند و از امکانات پیشرفته نظیر تلویزیون ماهواره‌ای، رادیو و

سایت‌های اینترنتی متعدد و اعزام تیم‌های نظامی و تشکیلاتی به داخل کشور به مبارزه‌ی علنی خود علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران ادامه می‌دهد. (فرماندهی سپاه حفاظت، ۱۳۸۸، ۴۶)

حزب منحلہ دمکرات:

- (۱) جناح حاکم: رهبری آن بر عهده ملامصطفی هجری است و قریب ۶۵۰ نفر پیشمرگه کرد دارد، و در دشت آزادی اربیل و منطقه کوی سنجق سلیمانیه عراق استقرار دارند؛
- (۲) جناح انشعابیون: این جناح معتقد به فعالیت تبلیغی و فکری و عملی است و قریب ۴۵۰ نفر پیشمرگه دارد، دبیر کلی این جناح را در حال حاضر خالد عزیزی عهده‌دار می‌باشد.

هم‌اکنون عمده نیروها و تشکیلات حزب منحلہ حدود ۱۲۰۰ نفر عضو فعال و تعدادی در حدود ۷۰۰ نفر نیز به‌عنوان «نشسته» در شهرهای اربیل، سلیمانیه و شهرهایی از کشور ترکیه دارند که همگی به دلیل داشتن سابقه‌ی عضویت و فعالیت چندساله دارای توان رزمی بوده و نیروی بالقوه‌ی گروهک محسوب می‌شوند. راهبرد این گروهک براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران و استقرار جمهوری دمکراتیک می‌باشد. (فرماندهی سپاه حفاظت، ۱۳۸۸، ۴۶)

پژاک (پارتی ژیان آزادی بخش کردستان)

پژاک شاخه ایرانی پ.ک.ک با نام فارسی حزب حیات آزاد کردستان به رهبری رحمان حاج احمدی قریب ۴۵۰ تا ۶۰۰ نفر پیشمرگه و دارای ۴ قرارگاه فرضی است: (۱) قرارگاه مرکزی در قلعه نوکان و قنديل عراق؛ (۲) قرارگاه آسوس در شاهو؛ (۳) قرارگاه خنیزه در مقابل سردشت و مهاباد؛ (۴) قرارگاه قلعه رش در مقابل سلماس. بیشترین تحرکات پژاک در حوزه ارتفاعات شاهو، اورامانات، کوهسالان و چهل چشمه و مناطق پیرانشهر، سردشت و نقده می‌باشد. این گروهک پس از بحران و سقوط رژیم بعث عراق و به‌دنبال درگیری‌های پراکنده‌ی نظامی با اتحادیه‌ی میهنی کردستان عراق و هم‌چنین تقویت سطح روابط دولت ترکیه با اتحادیه‌ی اروپا که در سطح بین‌المللی فرا روی گروهک قرار گرفت، با مشکلات جدی و اساسی روبرو شده و ناچاراً پژاک را وادار به انجام اقدامات و تحرکات نظامی در داخل کشور کرده است.

راهبردی این گروه براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران رد سیستم نئوکراتیک دینی، حل و فصل دموکراتیک مسأله‌ی کرد و دمکراتیزه کردن سیستم حکومتی ایران می‌باشد. (قرارگاه حمزه سیدالشهداء، برآورد اطلاعات امنیتی، ۱۳۹۰)

خبات

این گروهک با حربه‌ی دفاع از دین خود را مدعی برقراری حکومت دینی می‌داند. گروهک مذکور در حال حاضر دارای ۵۵ تا ۶۵ نفر نیرو می‌باشد که عمدتاً فاقد انگیزه‌ی قومی و سیاسی هستند. این گروه هم‌چنین دارای دو مقر در اربیل و روستای توپزآوا می‌باشد. یکی از احزاب کردی مسلح و مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران است. هم‌اکنون نیز با هدف براندازی نظام مشغول فعالیت سیاسی و نظامی می‌باشد. (قرارگاه حمزه سیدالشهداء، برآورد اطلاعات امنیتی، ۱۳۹۰)

اتحادیه انقلابیون خلق کردستان (یه کی یه تی شورشگران)

گروهک الحادی اتحادیه انقلابیون کردستان ایران موسوم به یکتی شورشگران از جمله گروهک‌های مسلح کردی و دارای مرام کمونیستی است که به رهبری فردی بنام حسین یزدان‌پناه اهل بوکان اداره و رهبری می‌گردد. این گروهک از نیرو، منابع مالی، امکانات و پشتوانه‌ی سیاسی و اجتماعی داخلی و خارجی بسیار اندکی نسبت به سایر گروهک‌های مشابه خود برخوردار است. در حال حاضر، دارای ۳۰ تا ۴۰ نفر نیروی مسلح می‌باشد که در مقری در شهر اربیل عراق مستقر می‌باشند. (قرارگاه حمزه سیدالشهداء، برآورد اطلاعات امنیتی، ۱۳۹۰)

تأثیرات دین و مذهب در مناطق کردنشین

تفرقه بین مذاهب: دول استعماری با تشکیل فرقه‌های به ظاهر مذهبی مانند وهابیت و... برای ایجاد اختلافات مذهبی بین مسلمانان و دیگر مذاهب رسمی کشور تلاش می‌کنند که در این ارتباط از گروه‌های مختلف تندرو مذاهب مختلف در راستای ایجاد جنگ‌های مذهبی و داخلی بهره‌برداری می‌کنند.

طی سنوات گذشته بیگانگان موفق شده‌اند تفکر منحرف وهابیت را در سطح منطقه بر علیه تفکر انقلابی شیعه سازماندهی نمایند و عوامل خود را در استان کردستان و کرمانشاه نفوذ داده و

طرفدارانی را جلب نماید. در این میان، "ایران هراسی" پروژه مشترک کشورهای غربی و برخی از سران کشورهای منطقه که مبتنی بر دو مؤلفه نژادی (فارس و عرب) و مذهبی (شیعه و سنی) بود، برای مهار حرکت انقلاب اسلامی طراحی و با تحریک حکومت‌ها و علمای اهل تسنن منطقه و به‌ویژه اهل تسنن ساکن در نقاط مختلف ایران، جمهوری اسلامی را در داخل در مواجهه با کشورهای منطقه دچار مشکل کند. (ناجا، پلیس اطلاعات و امنیت عمومی ناجای کردستان، ۱۳۸۸)

این توطئه در سال‌های اخیر و به‌ویژه با توسعه و تعمیق تفکر انقلاب اسلامی در میان کشورهای منطقه و حضور آمریکا در عراق به اوج رسیده و سرمایه‌گذاری سنگینی را از سوی بیگانگان برای ایجاد کانون‌های بحران در داخل کشور در پی داشته است که به‌طور نمونه می‌توان به تغییر رفتار افرادی نظیر «قرقضاوی» اشاره کرد.

جریان وهابیت: اگرچه در حال حاضر وهابیت به صورت ریشه‌ای نفوذ چندانی در بین کردهای اهل سنت ایران ندارد، اما تبلیغات و سرمایه‌گذاری‌ها در سال‌های اخیر به‌ویژه در عرصه ایجاد مدارس دینی و ایجاد مساجد و کمک‌های مالی گسترده از سوی سعودی‌ها موجب جذب جوانان و برخی روحانیون در مناطق سنی‌نشین ایران به این گروه منحرف گردیده است.

ماهواره‌ها

برنامه‌های ماهواره‌ای از طریق هفده هزار شبکه در ایران قابل دریافت می‌باشد که از این تعداد دو هزار شبکه به خوبی در ایران قابل رؤیت است، سی‌ودو شبکه به زبان فارسی و سیزده شبکه به زبان کردی به مسائل سیاسی، تجزیه‌طلبی و قوم‌گرایی و تبلیغات بر علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران می‌پردازند. (ناجا، برآورد معاونت اطلاعات و امنیت ناجا، ۱۳۸۹)

در استان کردستان و به خصوص در شهرها و روستاهای نوار مرز که برنامه‌های صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از پوشش مناسبی برخوردار نیست، از مجموع ۱۹۰۰ روستا در استان تعداد بیش از ۵۰۰ روستای مرزی از پوشش برنامه‌های صدا و سیما محروم هستند و

بیش از ۸۰٪ از مردم نیز مشتاق و پیگیر جدی شبکه‌های ماهواره‌ای هستند که به زبان کردی برنامه پخش می‌نمایند.

مدل مفهومی

مناطق کردنشین در مقابله با تهدیدهای آمریکا زمانی از یک پایداری و استقامت برخوردار خواهند بود که حوزه‌های آسیب‌پذیر در یک تعامل و هم‌افزایی بین یکدیگر امکان نفوذ دشمن را به حداقل برسانند؛ زیرا آمریکا در صدد است از نقاط ضعیفی که در مؤلفه‌های مختلف مشاهده می‌کند، استفاده کرده و با سوار شدن بر موج آنها در لایه‌های زیردست نفوذ نماید و کل کشور را تحت تأثیر اقدامات خود قرار دهد. در این مدل با استفاده از مطالعات اکتشافی و جلسات خبرگی متخصصان منطقه برای هر عامل شاخص‌های آن را شناسایی و در جامعه نمونه به آزمون گذارده می‌شود و پس از تحلیل آن، نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت‌ها مشخص و راهبردهای مناسب مقابله تعیین گردند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده با استفاده از مطالعه اسناد و مدارک علمی و هم‌چنین نتایجی که پرسش‌شوندگان به آن پاسخ دادند، ابتدا سؤالات پرسشنامه در چارچوب یک مطالعه وسیع با همکاری گروه خبره، در دو محیط داخلی IFE و خارجی EFE، در قالب قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات دسته‌بندی گردید. پس از اخذ پاسخ‌ها و با کمک نرم‌افزار Excel و Spss میانگین تأثیرپذیری هر عامل مشخص گردید و سپس با نرمال‌سازی عوامل داخلی (نقاط ضعف و قوت) و عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدات) وزن هر عامل به‌دست آمد که در نهایت ستون نرمالیزه شده است.

حجم اطلاعات پردازش شده به شرح زیر است:

- تعداد مجموع عوامل ۷۶؛
- تعداد عوامل داخلی ۴۶ (۳۴ عامل ضعف، ۱۲ عامل قوت)؛
- تعداد عوامل خارجی ۳۲ (۱۳ عامل فرصت، ۱۹ عامل تهدید).

نتایج حاصله ماتریس ارزیابی عوامل محیط داخلی IFE (قوت‌ها)					
اولویت عامل	نمره موزون	میانگین ضریب اهمیت	وزن	قوت‌ها (Strength)	ردیف
۲	0.105	4.1	0.025	امکان به‌کارگیری و سازماندهی سریع مردم و ... در شرایط بحران	S1
5	0.089	3.95	0.022	بی‌اعتمادی مردم به آمریکا و روحیه بیگانه‌ستیزی مردم	S2
6	0.105	4.65	0.022	وجود آمایش و زیرساخت‌های دفاعی و امنیتی در منطقه	S3
7	0.098	4.4	0.022	وجود نیروی انسانی آموزش‌دیده و با تجربه و آشنا به منطقه و امکان	S4
12	0.055	3.2	0.017	توپوگرافی و جغرافیای مناسب در راستای پشتیبانی از اقدامات دفاعی و	S5
1	0.131	4.8	0.027	وجود شبکه سازمان‌یافته افسار مختلف بسیج در مناطق آسیب‌پذیر قومی	S6
8	0.088	3.95	0.022	وجود ساختارهای مناسب برای کنترل و مهار بحران‌ها و ناآرامی‌ها	S7
10	0.054	3.1	0.017	اقدامات پدافند غیرعامل در منطقه	S8
11	0.071	4.05	0.017	شناخت نیروهای خودی از دکتترین و نیت آمریکا	S9
3	0.113	4.95	0.022	اقدامات مناسب جهت کنترل و انسداد مرز	S10
4	0.089	3.9	0.022	قابلیت و توان تقویت شبکه اطلاعات مردمی در مقابله با شبکه‌های	S11
9	0.084	3.8	0.022	توان لازم جهت اجرای عملیات نهضت مقاومت در سرزمین‌های اشغالی	S12
	1.0872	48.85	0.264	جمع	

در ماتریس ذیل بر اساس پاسخ‌هایی که پرسش‌شوندگان به آنها پاسخ دادند، میانگین ارزش اختصاص یافته به هر عامل را که از جامعه خبره و متخصص به‌دست آمده است، محاسبه کرده و سپس بردار حاصل را نرمالیزه می‌کنیم؛ یعنی میانگین‌های به‌دست آمده را با هم جمع کرده و تک‌تک میانگین‌ها را بر این مجموع تقسیم کرده؛ در نهایت وزن هر عامل به‌دست می‌آید. پس از آن برای هر عامل ضریبی تحت عنوان ضریب اهمیت بین ۱ تا ۵ بر حسب میزان تطابق اهداف با عوامل محیط داخلی و خارجی در نظر گرفته می‌شود که این ضریب

بیانگر اثربخشی آنهاست که محاسبه و نتایج در جدول ثبت گردید. و با ضرب وزن هر عامل در ضریب میانگین اهمیت نمره موزون عامل به دست می‌آید و در مرحله پایانی اولویت هر عامل با توجه به نمره موزون به دست می‌آید که این نمره نشان‌دهنده رتبه آن است. این فرآیند برای قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت و تهدیدها انجام شد که نتایج حاصله در ذیل اشاره شده است.

نتایج حاصله ماتریس ارزیابی عوامل محیط داخلی IFE (ضعف‌ها)					
اولویت عامل	نمره موزون	میانگین ضریب اهمیت	وزن	ضعف‌ها (Weakness)	ردیف
۴	۰,۱۰۹	۴,۴۸	۰,۰۲۴	ضعف در کنترل و مراقبت تردهای مرزی	W1
۳	۰,۱۱۱	۴,۴۴	۰,۰۲۵	نا هماهنگی دستگاه امنیتی در منطقه	۲W
۵	۰,۱۰۶	۴,۴	۰,۰۲۴	نا هماهنگی دستگاه‌های اطلاعاتی منطقه	۳W
۱	۰,۱۲۷	۴,۶۶	۰,۰۲۷	عدم اشراف اطلاعاتی مطلوب	۴W
۲۸	۰,۰۸۱	۴,۰۶	۰,۰۲	وجود خانواده معدومین، تسلیمی‌ها و فراری‌ها در منطقه	۵W
۱۲	۰,۱۰۴	۴,۵۸	۰,۰۲۲	همجواری با مناطق بی ثبات (ترکیه و عراق)	۶W
۲۹	۰,۰۸۳	۴,۱۶	۰,۰۲	وجود سلاح و مهمات غیرمجاز فراوان در بین مردم	۷W
۳۴	۰,۰۳۳	۲,۷۹	۰,۰۱۲	حضور مسئولان بومی در مراکز تصمیم‌گیری امنیتی	۸W
۱۰	۰,۱۰۴	۴,۵۴	۰,۰۲۳	احساس تبعیض و بی‌عدالتی (شهروند درجه ۲ بودن)	۹W
۲۶	۰,۰۷۴	۳,۶۷	۰,۰۲	مهاجرت بی‌رویه از روستاها به شهرها و حاشیه‌نشینی	۱۰W
۱۷	۰,۰۷۷	۳,۶۲	۰,۰۲۱	گسترش فساد اخلاقی و ابتذال و ناهنجاری‌ها	۱۱W
۲	۰,۱۰۸	۴,۱۴	۰,۰۲۶	پائین بودن روحیه قانون‌گرایی	۱۲W
۱۴	۰,۰۹۵	۴,۲۵	۰,۰۲۲	گسترش جمعیتی اهل سنت به مناطق	۱۳W

				همجوار و تغییر تعادل توازن جمعیتی	
۳۲	۰،۰۷۵	۳،۹۱	۰،۰۱۹	وجود جاذبه‌های علمی در مراکز علمی و فرهنگی شمال عراق	۱۴W
۱۸	۰،۰۸۸	۴،۱۶	۰،۰۲۱	احساس بی‌اعتمادی و کاهش روحیه فداکاری	۱۵W
۲۵	۰،۰۷۹	۳،۸۹	۰،۰۰۲	احساس بی‌اعتمادی و سرخوردگی همکاران نظام	۱۶W
۳۳	۰،۰۶۷	۳،۷۶	۰،۰۱۷	ناهماهنگی در برنامه‌ریزی نظام جمهوری اسلامی ایران در منطقه	۱۷W
۳۱	۰،۰۷۴	۳،۸۴	۰،۰۱۹	کم توجه‌ای به روحانیون اهل سنت متعهد به نظام	۱۸W
۲۴	۰،۰۷۸	۳،۸۴	۰،۰۰۲	کم توجه‌ای به برنامه‌های فرهنگی بومی منطقه	۱۹W
۲۲	۰،۰۷۹	۳،۸۳	۰،۰۰۲	کم توجه‌ای به فرهنگ بومی منطقه	۲۰W
۱۳	۰،۱۰۱	۴،۴۳	۰،۰۲۲	اتکاء قابل ملاحظه اقتصاد مردم مرز نشین به قاچاق	۲۱W
۸	۰،۱۰۲	۴،۴۲	۰،۰۲۳	بالا بودن نرخ بیکاری و کمبود فرصت اشتغال به متوسط کشور	۲۲W
۹	۰،۱۰۱	۴،۳۸	۰،۰۲۳	فقر و محرومیت نسبی اقتصادی	۲۳W
۱۵	۰،۰۹۲	۴،۲۳	۰،۰۲۱	پائین بودن شاخص‌های رفاه و در آمد سرانه	۲۴W
۱۱	۰،۰۹۹	۴،۳۲	۰،۰۲۲	ضعف سرمایه‌گذاری و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی	۲۵W
۶	۰،۰۹۹	۴،۲۲	۰،۰۲۳	ضعف در جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	۲۶W
۱۶	۰،۰۹۱	۴،۲۶	۰،۰۲۱	تمایل به خودمختاری و الگوپذیری از اقلیم کردی عراق	۲۷W
۲۰	۰،۰۸۵	۴،۰۴	۰،۰۲۱	افزایش تمایل سهم خواهانه در قدرت و حاکمیت	۲۸W
۷	۰،۱۰۵	۴،۵۲	۰،۰۲۳	افزایش روحیه قوم‌گرایانه و ناسیونالیسم قومی	۲۹W

۲۱	۰,۰۸۱	۳,۸۴	۰,۰۲۱	احساس وجود دوگانگی سیاست‌ها در منطقه	۳۰W
۱۹	۰,۰۸۱	۳,۸۵	۰,۰۲۱	ضعف در کارآیی مدیریت سیاسی منطقه	۳۱W
۲۳	۰,۰۸۳	۴,۰۴	۰,۰۰۲	ترجیح منافع قومی بر منافع ملی	۳۲W
۳۰	۰,۰۰۸	۴,۰۲	۰,۰۰۲	کم اعتمادی مردم به مدیران سیاسی غیرکرد	۳۳W
۲۷	۰,۰۷۸	۳,۸۷	۰,۰۰۲	افزایش اعتراض مردم به انتصابات سیاسی	۳۴W
	۳,۰۴۶	۱۳۹,۴۶	۰,۰۷۳۶	جمع	

اولویت عامل	نتایج حاصله ماتریس ارزیابی عوامل محیط خارجی EFE (فرصت‌ها)				ردیف
	نمره موزون	میانگین ضریب اهمیت	وزن	فرصت‌ها (Opportunities)	
۱	۰,۱۶۳	۴	۰,۰۰۴	وجود ریشه‌های اعتقادی دینی مردم در جامعه	۱۰
۵	۰,۱۳۳	۴,۱	۰,۰۳۲	قرابت فقه شافعی اهل سنت منطقه نسبت به اهل تشیع	۲۰
۶	۰,۱۳۳	۴,۱	۰,۰۳۲	سابقه تاریخی بیگانه ستیزی ایرانیان و اکراد	۳۰
۷	۰,۱۳۳	۴,۱	۰,۰۳۲	همراهی ساختارهای قومی و عشیره‌ای با نظام	۴۰
۸	۰,۱۵۹	۴,۹	۰,۰۳۲	تجربه جمهوری اسلامی ایران در مدیریت مناطق بحران خیز	۵۰
۳	۰,۱۳۶	۴,۱	۰,۰۳۳	عدم پیوند گروه‌های قومی ضدانقلاب با روحانیت	۶۰
۱۱	۰,۱۰۵	۴,۱	۰,۰۲۵	مخالفت روحانیت شافعی با وهابیت و سلفی‌گری	۷۰
۹	۰,۱۰۹	۴,۱	۰,۰۲۶	وجود طرفداران و همکاران نظام	۸۰
۱۲	۰,۰۷۹	۳,۱	۰,۰۲۵	عدم تعارض هویتی مردم منطقه با هویت ملی	۹۰
۴	۰,۱۵۶	۴,۷	۰,۰۳۳	شناخت نیروهای خودی نسبت به محیط جغرافیای	۱۰۰
۱۰	۰,۰۷۹	۳	۰,۰۲۶	همراه‌سازی گروه‌های کردی و مردم کردستان عراق	۱۱۰
۲	۰,۱۰۵	۳,۱	۰,۰۳۴	امکان توسعه شبکه‌های اطلاعاتی در آن سوی مرز	۱۲۰
۱۳	۰,۰۹۸	۴,۱	۰,۰۲۴	وابستگی اقتصادی کردستان عراق به مناطق کردنشین جمهوری اسلامی ایران	۱۳۰
	۱,۵۹۳	۵۱,۵	۰,۰۴	جمع	

نتایج حاصله ماتریس ارزیابی عوامل محیط خارجی EFE (تهدیدها)					
اولویت عامل	نمره موزون	میانگین ضریب اهمیت	وزن	تهدیدها (Threats)	ردیف
۱	۰.۱۷۵	۴.۷۲	۰.۰۳۷	امکان پیوند و هم‌افزایی جریان‌های سیاسی واگرا و گروه‌های ضدانقلاب معاند	۱T
۲	۰.۱۴۸	۴.۲۶	۰.۰۳۴	روند فزاینده استخدام جاسوس توسعه شبکه‌های جاسوسی	۲T
۱۲	۰.۱۳	۴.۱۴	۰.۰۳۱	انجام عملیات‌های تروریستی	۳T
۹	۰.۱۳۶	۴.۲۶	۰.۰۳۲	وجود هسته‌های مخفی سازمان یافته گروه‌های معارض	۴T
۱۰	۰.۱۲۸	۴.۰۲	۰.۰۳۲	افزایش ارتباطات در فضای سایبری	۵T
۳	۰.۱۵۱	۴.۴۸	۰.۰۳۳	وجود همسایگان مرزی دارای زبان و مذهب مشترک	۶T
۱۴	۰.۱۲۹	۴.۲۷	۰.۰۰۳	حمایت بیگانگان از جریان‌های واگرای قومی	۷T
۶	۰.۱۴۳	۴.۳۴	۰.۰۳۳	روند رو به رشد جریان‌های سلفی به صورت فکری و تروریستی	۸T
۱۱	۰.۱۴۴	۴.۵۶	۰.۰۳۱	گرایش و تأثیرپذیری از جریان‌های فرهنگی و رسانه‌ای آن سوی مرز	۹T
۸	۰.۱۳۵	۴.۱۶	۰.۰۳۲	هدایت سازمان یافته ورود اقلام ضدفرهنگی از طریق مرز	۱۰T
۱۸	۰.۱۱۸	۴.۲۴	۰.۰۲۸	روند رو به رشد قوم‌گرایی کردی به صورت رسمی و نیمه رسمی	۱۱T
۵	۰.۱۴	۴.۲۴	۰.۰۳۳	غلبه رسانه‌های خارجی نسبت به رسانه‌های داخلی	۱۲T
۱۷	۰.۱۲۳	۴.۳۸	۰.۰۲۸۱	گسترش مهاجرت‌های درون منطقه‌ای و برون منطقه‌ای	۱۳T
۱۶	۰.۱۳۲	۴.۵۶	۰.۰۲۹	جذب جوانان کُرد به دانشگاه‌های شمال عراق	۱۴T
۱۵	۰.۱۲۱	۴.۰۸	۰.۰۲۹	فعالیت‌های گسترده قاچاق (مشروبات الکلی، سلاح، مهمات، فیلم و ...)	۱۵T

۱۳	۰,۱۲۵	۴,۱۲	۰,۰۳	حمایت آشکار کشورهای بیگانه از مناطق کردنشین ایران	۱۶T
۴	۰,۱۳۸	۴,۱۳	۰,۰۳۳	افزایش فعالیت‌های قوم‌گرایانه جریان‌ات و گروهک‌های قومی	۱۷T
۷	۰,۱۴۴	۴,۴	۰,۰۳۲	وجود پتانسیل احزاب و گروهک‌های سیاسی معاند	۱۸T
۱۹	۰,۱۱۵	۴,۴۲	۰,۰۲۶	افزایش مبارزه نرم (تشکیل NGO ها، گسترش رسانه‌های ملی)	۱۹T
	۲,۵۸۲	۸۱,۷۸	۰,۶	جمع	

در مرحله بعدی برای تعیین موقعیت راهبردی، نتایج نمره موزون عوامل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات را روی محورهای مختصات قرار دادیم که قوت‌ها به‌عنوان محور X مثبت و ضعف‌ها به‌عنوان X منفی و فرصت‌ها به‌عنوان Y مثبت و تهدیدها به‌عنوان Y منفی در نظر گرفته شد. جمع جبری X ها طول یک نقطه و جمع جبری Y ها عرض همان نقطه را نشان می‌دهد. محورهای مختصات را بر اساس نمرات موزون رسم نموده و نقطه مورد بحث را روی آن مشخص کرده و از مرکز پاره خطی را تا آن نقطه ترسیم می‌کنیم. این بردار بیانگر وضع موجود می‌باشد. نقطه مطلوب در این دستگاه مختصات، برداری به طول رادیکال ۵۰ با زاویه ۴۵ درجه می‌باشد که هدف آن مشخص کردن زاویه در بین این دو بردار می‌باشد تا با اختصاص امکانات و منابع از وضع موجود به سمت وضع مطلوب برویم. در نهایت، پس از محاسبات لازم اعداد ذیل تنظیم گردید.

محاسبات و تقسیم‌بندی‌ها

	درصد امکانات مورد نیاز تهدید	درصد امکانات مورد نیاز فرصت	درصد امکانات مورد نیاز ضعف	درصد امکانات مورد نیاز قوت
زاویه بین دو پاره خط	تهدید ۱۵/۰۵%	فرصت ۱۹/۹۵%	ضعف ۲۸/۶%	قوت ۳۶/۴%
۱۶۱/۷۸۲	۲/۵۸۲	۱/۵۹۳	۳/۰۴۶	۱/۰۸۷
	-۰/۹۸۹۱	مجموع فرصت و تهدید	- ۱/۹۵۹	مجموع قوت و ضعف

با استفاده از محاسبات انجام شده مقدار درصد توجه و اختصاص منابع و امکانات برای رسیدن به نقطه مطلوب مشخص می‌شود. پس از اینکه درصد تخصیص عوامل مشخص شد و راهبردها تعیین گردید. در مرحله اول ۸ راهبرد برای به حداقل رسانیدن زیان‌های ناشی از تهدیدات و نقاط ضعف (WT) و ۷ راهبرد برای استفاده از فرصت‌ها با اتکاء به نقاط قوت (SO) و ۸ راهبرد جهت استفاده از نقاط قوت جهت جلوگیری از تهدیدات و برطرف کردن آنها (ST) و ۶ راهبرد جهت استفاده از فرصت‌ها برای رفع یا جبران نقاط ضعف (WO) تدوین گردید که سپس طی چندین جلسه بحث و بررسی به وسیله اندیشمندان و خبرگان آشنا به منطقه، در نهایت ۱۷ راهبرد نهایی تعیین گردید.

در مرحله بعد میزان مطلوبیت و تأثیر هر یک از راهبردها در بهره‌برداری از قوت‌ها جهت جلوگیری و یا برطرف کردن تهدیدات و تأثیر راهبردها جهت کاهش ضعف‌ها و تأثیر راهبردها در جهت بهره‌برداری از فرصت‌ها و تأثیر راهبردها در جهت خنثی‌سازی و یا کاهش تهدیدها در یک پرسش‌نامه رجحان ترتیبی (Topsis) از جامعه خبره سؤال گردید و پس از اخذ و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، تجزیه و تحلیل ۱۷ راهبرد در استفاده از فرصت‌ها، رفع تهدیدات، ارتقای قوت‌ها و رفع ضعف‌ها مورد بررسی قرار گرفت و با میانگین‌گیری از ارزش هر گزینه (راهبرد) در برابر هر شاخص، مشخص و نسبت به تشکیل ماتریس تصمیم اقدام گردید. نهایتاً با استفاده از تکنیک Topsis رتبه‌بندی و مطلوبیت راهبردهای ۱۷ گانه تعیین گردید که نتایج محاسبات در مراحل بعدی قابل مشاهده است.

نتیجه‌گیری

در سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق سال ۱۴۰۴ آمده است ایران کشوری امن، مستقل و مقتدر با سازماندهی دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت می‌باشد. هم‌چنین مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۲۴ در کردستان در رابطه با مسأله امنیت در این منطقه فرمودند:

"اما تأکید می‌کنم، مسأله‌ی امروز این منطقه، مسأله امنیت است، شما توانسته‌اید حافظ امنیت باشید، این توان را باید خودتان تقویت کنید، این مسئولیت سنگین را همیشه بردوش خودتان احساس کنید."

"مناطق کردنشین شمال غرب کشور که دارای مرز مشترک با دو کشور ترکیه و عراق می‌باشد و ترکیبی از اقوام و نژادهای آذری، کُرد و فارس با مذاهب شیعه و سنی را در خود جای داده است، قبل و پس از وقوع انقلاب اسلامی ایران توسط گروه‌های مختلف نظامی، سیاسی با منشأ خارجی یا داخلی با شعارها و انگیزه‌های تجزیه‌طلبی، خودمختاری و ایجاد کردستان بزرگ ناامن گردید و باعث تحمیل هزینه‌های فراوان مالی و جانی فراوان در منطقه شد و امنیت و آرامش مردم مورد تهدید واقع شد، زیرا دشمنان خارجی و به‌خصوص آمریکایی‌ها با امید به توسعه قلمرو فعالیت‌های ضدانقلاب قصد داشتند، قدرت مرکزی را تضعیف و زمینه سقوط آن را فراهم کنند که با الطاف خداوند متعال و رهبری اقدامات آنان با از خود گذشتگی و رشادت فرزندان این ملت خنثی شد، اما همچنان مناطق کردنشین با توجه به ویژگی‌های جغرافیای طبیعی و انسانی و آسیب‌پذیری‌هایی که دارد همیشه مورد توجه حکومت‌های خارجی و گروه‌های ذی‌نفوذ داخلی می‌باشد و می‌توانند از نظر امنیتی این منطقه را ناامن سازند."

با توجه به مطالب بیان‌شده عوامل و فاکتورهای متعددی بر حوزه امنیت اثرگذار هستند که باید وضعیت موجود آن با وضعیت مطلوب در ابعاد و لایه‌های مختلف مورد شناسایی قرار گیرد و با شناسایی فاصله وضع موجود تا مطلوب، عوامل خطر ساز تعیین و با تحلیل عوامل تهدید، نقاط ضعف، نقاط قوت و فرصت، روش‌های مقابله و درمان به‌دست آید.

در این پژوهش با توجه به اینکه سؤال اصلی تحقیق آسیب‌شناسی امنیتی مناطق کردنشین جمهوری اسلامی ایران در قبال تهدیدات آمریکا و ارائه راهبردهای مقابله مناسب می‌باشد و همچنین بر اساس سؤالات فرعی که آسیب‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی در مقابل تهدیدات کدام است؟ با استفاده از روش تحلیل SWOT با استفاده از

مطالعات اکتشافی و جلسات خبرگی، آسیب‌های امنیتی احصا گردید و به ترتیب اولویت‌بندی شد و در نهایت، راهبردهای مناسب مقابله به شرح زیر تبیین گردید.

آسیب‌پذیری‌های سیاسی - امنیتی احصاء شده در مناطق کردنشین

(۱) عدم اشراف اطلاعاتی مطلوب؛ (۲) نا هماهنگی دستگاه امنیتی در منطقه (وزارت اطلاعات، سپاه، قضائیه، نیروی انتظامی و....)؛ (۳) ضعف در کنترل و مراقبت تردهای مرزی؛ (۴) عدم هماهنگی دستگاه‌های اطلاعاتی منطقه؛ (۵) همجواری با مناطق بی‌ثبات کشورهای همجوار (ترکیه و عراق)؛ (۶) تمایل به خودمختاری و الگوپذیری از اقلیم کردی عراق؛ (۷) وجود سلاح و مهمات غیرمجاز فراوان در بین مردم.

آسیب‌پذیری‌های فرهنگی، اجتماعی احصاء شده در مناطق کردنشین

(۱) پائین بودن روحیه قانون‌گرایی (نافرمانی مدنی) در مقابل ضعف و اقتدار نظام؛ (۲) احساس تبعیض و بی‌عدالتی (شهروند درجه ۲ بودن)؛ (۳) افزایش روحیه قوم‌گرایانه و ناسیونالیسم قومی؛ (۴) گسترش جمعیتی اهل سنت به مناطق همجوار (تغییر تعادل توازن جمعیتی به نفع اهل تسنن در استان‌های کردنشین)؛ (۵) ترجیح منافع قومی بر منافع ملی.

آسیب‌پذیری‌های اقتصادی احصاء شده در مناطق کردنشین

(۱) ضعف در جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در منطقه؛ (۲) بالا بودن نرخ بیکاری و کمبود فرصت اشتغال به متوسط کشور (به‌خصوص قشر تحصیل‌کرده)؛ (۳) فقر و محرومیت اقتصادی؛ (۴) اتکاء قابل‌ملاحظه اقتصاد مردم مرزنشین به قاچاق و مبادلات مرزی؛ (۵) پائین بودن شاخص‌های رفاه و احساس محرومیت نسبی و درآمد سرانه.

عمده‌ترین قوت‌های احصاء شده در مناطق کردنشین

(۱) وجود شبکه سازمان‌یافته اقشار مختلف بسیج در مناطق آسیب‌پذیر قومی و مذهبی؛ (۲) امکان به‌کارگیری و سازماندهی سریع مردم و ... در شرایط بحران در مقابله با آمریکا؛ (۳) قابلیت و توان تقویت شبکه اطلاعات مردمی در مقابله با شبکه‌های جاسوسی و نفوذ دشمن؛

۴) شناخت نیروهای خودی از دکتترین و نیات آمریکا؛ ۵) توپوگرافی و جغرافیای مناسب در راستای پشتیبانی از اقدامات دفاعی و امنیتی.

عمده‌ترین فرصت‌های احصاء‌شده در مناطق کردنشین

۱) وجود ریشه‌های اعتقادی دینی مردم در جامعه و منطقه کردی؛ ۲) امکان توسعه شبکه‌های اطلاعاتی و سازمان‌های همگرا در آن سوی مرز و امکان ناامن‌سازی منطقه؛ ۳) عدم پیوند گروه‌های قومی ضدانقلاب با روحانیت بومی مناطق کردنشین؛ ۴) شناخت نیروهای خودی نسبت به محیط جغرافیای طبیعی و انسانی منطقه آن سوی مرز؛ ۵) قرابت فقه شافعی اهل سنت منطقه نسبت به اهل تشیع.

عمده‌ترین تهدیدهای احصاء‌شده در مناطق کردنشین

۱) امکان پیوند و هم‌افزایی جریانات سیاسی واگرا، گروه‌های ضدانقلاب معاند و سرویس‌های اطلاعاتی دشمن در شرایط بحران؛ ۲) روند فزاینده استخدام جاسوس و همکاران توسط سرویس‌های اطلاعاتی بیگانه و توسعه شبکه‌های جاسوسی؛ ۳) وجود همسایگان مرزی دارای زبان و مذهب مشترک؛ ۴) افزایش فعالیت‌های قوم‌گرایانه جریانات و گروهک‌های قومی؛ ۵) روند رو به رشد جریانات سلفی به صورت فکری و تروریستی تبلیغی و تکفیری؛ ۷) هدایت سازمان‌یافته ورود اقلام ضدفرهنگی از طریق مرز (مشروبات الکلی، سی‌دی، و؛ ۸) انجام عملیات‌های تروریستی و وجود بستر مناسب برای توسعه این اقدامات؛ ۹) حمایت بیگانگان از جریانات واگرای قومی؛ ۱۰) فعالیت‌های گسترده قاچاق (مشروبات الکلی، سلاح، مهمات، فیلم، سی‌دی و؛ ۱۱) روند رو به رشد قوم‌گرایی کردی به صورت رسمی و نیمه‌رسمی.

جمع‌بندی تحلیل رجحان ترتیبی راهبردها از نظر نخبگان (دامنه تأثیر یک تا پنج)

نوع تغییر	ارتقای قوت	کاهش ضعف	تولید فرصت‌ها	رفع تهدیدها	جمع
تخصیص راهبرد	36/4%	28/6%	19/95%	15/05%	
M1	$2 \times 36/4\% = 728$	$6 \times 28/6\% = 1716$	$2.705 \times 19/95 = 5398\%$	$4.35 \times 15/05 = 6746$	3/658 4

3/7236	3.882*15/05%= /6017	3*19/95%=/5 985	6.352*28/6%= 1/8169	1.941*36/4 %=/7065	M2
3/3963	4.235*15/05%= /6564	2.588*19/95 %=/5163	5.823*28/6=1 /6655	1.58*36/4% =/5781	M3
3/2817	3.235*15/05= 5014	2.529*19/95 %=/5047	6.235*28/6=1 /7832	1.352*36/4 %=/4924	M4
4/2425	4*15/05=/62	3.294118/95 %=/6571	6.176*28/6=1 /7664	3.294*36/4 %=/1/1990	M5
2/7059	2.882*15/05= 4467	2.470*19/95 %=/4928	4.529*28/6=1 /2954	1.294*36/4 %=/4710	M6
2/5918	3.4708*15/05= /5379	2.176*19/95 %=/4817	4*28/6=1/144	1.176*36/4 %=/4282	M7
2/9349	2.882*15/05= 4467	2.882*19/95 %=/5750	5.117*28/6=1 /4636	1.235*36/4 %=/449	M8
4/1034	4.823*15/05= 7476	2.647*19/95 %=/5280	6.294*28/6=1 /8001	2.823*36/4 %=/1/027	M9
2/7671	2.176*15/05= 3373	1.823*19/95 %=/3637	5.352*28/6=1 /5309	1.470*36/4 %=/5352	M10
3/3335	3.882*15/05= 6017	2.647*19/95 %=/5280	4.411*2% = 1/2 617	2.588*36/4 %=/9421	M11
3/0875	3*15/05=/4882	2.588*19/95 %=/5163	4.588*28/6=1 /3122	2.117*36/4 %=/7708	M12
2/5701	3.117*15/05= 4832	2.411*19/95 %=/4811	4.117*28/6=1 /1776	1.176*36/4 %=/4282	M13
3/2285	4*15/05=/62	2.764*19/95 %=/5515	3.823*28/6=1 /0935	2.647*36/4 %=/9635	M14
2/9182	3.117*15/05= 4832	2.470*19/95 %=/4928	3.647*28/6=1 /0430	2.470*36/4 %=/8992	M15
2/7922	3.411*15/05= 5288	2.882*19/95 %=/5750	3.882*28/6=1 /1103	1.588*36/4 %=/5781	M 16
2/4653	2.176*15/05= 3373	2.176*19/95 %=/4243	3.411*28/6= 9757	2*36/4%= 728	M17

راهبردهای انتخابی بر اساس اولویت و میزان مطلوبیت در مقابله با آسیب‌های مناطق کردنشین

مطلوبیت	عناوین راهبردها	رتبه	ردیف
۴/۲۴۲	تلاش در جهت مردمی کردن امنیت و حل مسائل امنیتی و پرهیز از امنیتی شدن تهدیدات.	۵M	۱
۴/۱۰۳	ارتقا و هم‌افزایی تعامل دستگاه‌های اطلاعاتی جهت اشراف اطلاعاتی بر تحرکات دشمن و گروه‌ها و	۹M	۲

	بسترهای داخلی مورد بهره‌برداری.		
۳/۷۲۳	تحکیم و تقویت هویت و پیوندهای اسلامی ایرانی در برابر ناسیونالیسم کردی.	۲M	۳
۳/۶۵۸	تحکیم و تقویت همگرایی و تعامل فرهنگی اجتماعی مردم منطقه با فرهنگ ملی و گسترش مشارکت مردمی.	۱M	۴
۳/۳۹۶	همسوسازی، تعمیق و توسعه برنامه‌های صدا و سیما و رسانه‌های گروهی در مناطق کردنشین در راستای خنثی‌سازی گرایش‌ها و کسب مرجعیت و هدایت افکار عمومی مناطق کردنشین.	۳M	۵
۳/۳۳۳	تقویت و توسعه بسیج و افزایش زمینه‌های مشارکت مردم منطقه در ساختارهای نظامی، انتظامی و امنیتی.	۱۱M	۶
۳/۲۸۱	ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی و رفاه اجتماعی در مناطق کردنشین متناسب با استاندارد ملی به منظور تحقق اهداف عدالت اجتماعی و کاهش احساس تبعیض متناسب با سیاست ملی و منویات مقام معظم رهبری.	۴M	۷
۳/۲۲۸	مقابله با اقدامات تروریستی و فعالیت‌های جاسوسی.	۱۴M	۸
۳/۰۸۷	حفظ و تقویت افراد و گروه‌های وفادار به نظام و انقلاب (عشایر، پیشمرگان کرد مسلمان، ایثارگران، بسیجیان و ...)	۱۲M	۹
۲/۹۳۴	توسعه اقتصادی و صنعتی منطقه با تأکید بر تقویت پیوستگی به مرکز در جهت کاهش بیکاری.	۸M	۱۰
۲/۹۱۸	تقویت یگان‌های نظامی، انتظامی، امنیتی و مرزی در مقابله با گروه‌های تروریستی با تأکید بر دیپلماسی فعال و استفاده از ابزارها و روابط دیپلماتیک.	۱۵M	۱۱
۲/۷۹۲	مقابله فرهنگی و اعتقادی با روند فعالیت جریان‌ها تندرو سلفی و وهابیت در منطقه.	۱۶M	۱۲
۲/۷۶۷	اصلاح و تقویت بنیان‌های اقتصادی منطقه و تغییر الگوی معیشت مرزنشینان از قاچاق کالا به فعالیت‌های اقتصادی پایدار و سازنده و استفاده حداکثری از تجارت مرزی.	۱۰M	۱۳
۲/۷۰۵	بهره‌گیری از مشترکات فقه شافعی با شیعه و پرهیز از ورود به مسائل اختلاف‌انگیز.	۶M	۱۴
۲/۵۹۱	توسعه و ارتقای مراکز آموزش عالی و کسب مرجعیت علمی برای اکراد منطقه.	۷M	۱۵
۲/۵۷	محروم‌سازی دشمن از بسترها و افکار عمومی منطقه (گروه‌ها و افراد بی‌طرف و خاکستری).	۱۳M	۱۶
۲/۴۶۵	استقرار کامل مرزبانی و اجرای طرح کنترل و انسداد مرز و ایجاد امنیت مرزی دوجانبه.	۱۷M	۱۷

پیشنهاد‌های اجرایی

الف) توانمندسازی عشایر، ایجاد و توسعه پایگاه‌های مقاومت بسیج در مناطق و روستاهای مرزی با جذب و به‌کارگیری نیروهای بومی مؤمن و پای‌بند به نظام در منطقه برای استقرار امنیت پایدار در اولویت قرار گیرد؛

ب) رصد اطلاعاتی و کنترل ورود و خروج اشرار و ضدانقلاب از مرز، کنترل و محدود کردن هسته‌ها و پشتیبانان ضدانقلاب در روستاهای مرزی از طریق توسعه فعالیت‌های اطلاعاتی صورت گیرد؛

ج) ایجاد بسترها و زمینه‌های مناسب قانونی و اجرایی مانند واگذاری تسهیلات ویژه جهت جذب و تقویت سرمایه‌های انسانی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و کارآفرینان صورت گیرد.

منابع

فارسی

- ۱- اردبیلی، محمدعلی، انتشارات میزان، چاپ سوم، ۱۳۸۰.
- ۲- افتخاری، اصغر، کالبد شکافی تهدید، انتشارات دانشکده و پژوهشکده علوم دفاعی سپاه، تهران: ۱۳۸۵.
- ۳- افتخاری، اصغر، «ساخت امنیت اجتماعی»، فصلنامه دانش انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی، سال سوم، شماره ۴۵، تهران، زمستان ۱۳۸۰.
- ۴- آذر، ادوارد، چونگ این، مون، امنیت ملی در جهان سوم، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۷۹.
- ۵- خورشیدی، عباس، راهنمای تدوین رساله و پایان‌نامه تحصیلی (از نظریه تا عمل)، فن شر یسپرون، تهران، ۱۳۸۱.
- ۶- فرماندهی انتظامی استان کردستان، آمار وقایع امنیتی استان کردستان، پلیس اطلاعات و امنیت عمومی، ۱۳۸۹.
- ۷- قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، برآورد اطلاعات امنیتی، ۱۳۹۰.
- ۸- بوزان، باری، "مردم، دولت، هراس"، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: ۱۳۸۷.
- ۹- ره پیک، سیامک، تهدیدات قدرت ملی، شاخص‌ها و ابعاد، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۷.
- ۱۰- صفوی، سیدیحیی، مقدمه‌ای بر جغرافیای نظامی ایران، جلد پنجم، دافوس، تهران، ۱۳۸۵.
- ۱۱- عبدالله‌خانی، علی، کتاب امنیت بین‌الملل ۳: فرصت‌ها، تهدیدات و چالش‌های فرا روی امنیت ملی ج.ا.ا، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌الملل ابرار معاصر، تهران، ۱۳۸۴.
- ۱۲- عبدالله‌خانی، علی، نظریه‌های امنیت: مقدمه‌ای بر طرح‌ریزی دکترین امنیت ملی (۱)، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌الملل ابرار معاصر، تهران، ۱۳۸۲.
- ۱۳- فرماندهی سپاه حفاظت، گزارش سیاسی، امنیتی معاونت اطلاعات، سپاه حفاظت برای مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸.
- ۱۴- مدنی، حسین، بررسی و تحلیل نهضت‌های آزادی‌بخش ملی کردستان، بی‌جا، بی‌نا، ۱۳۵۷.
- ۱۵- میری آشتیانی، الهام، مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسائل اجتماعی در ایران، مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، تهران: ۱۳۸۳.

- ۱۶- مجیدی، ناصر، پایان‌نامه نقش کردهای استان کرمانشاه و کردستان در تهاجم آمریکا به جمهوری اسلامی ایران، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، ۱۳۸۸.
- ۱۷- متقی، ابراهیم، آمریکا هژمونی‌شکننده و راهبرد جمهوری اسلامی، مرکز تحقیقات راهبردی دفاعی، ۱۳۸۵.
- ۱۸- مسجدی، فروزنده، میزگرد بررسی تحولات شمال عراق، دانشکده اطلاعات و امنیت دانشگاه جامع امام حسین(ع)، ۱۳۳۸.
- ۱۹- معین، محمد، فرهنگ معین جلد یک، تهران، مؤسسه امیرکبیر، ۱۳۷۶.
- ۲۰- نیروی انتظامی، گزارش آخرین وضعیت امنیتی استان کردستان، پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فرماندهی انتظامی استان کردستان، ۱۳۸۸.
- ۲۱- نیروی انتظامی، برآورد معاونت اطلاعات و امنیت ناجا، ۱۳۸۹.
- ۲۲- همایش تخصصی بررسی چالش‌های امنیتی در شمال غرب کشور، دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، زمستان، ۱۳۹۰.

